

в цьому напрямку є: скорочення термінів перевірки платіжних документів, своєчасна оплата пред'явлених рахунків; дотримання фінансової і договірної дисципліни; зниження дебіторської заборгованості всіх юридичних осіб. Велике значення в підвищенні оперативності в розрахунках, скорочення термінів поштового обігу документів має розширення комп'ютерної технології управління, використання електронних мереж для передачі інформації.

Таким чином, аналіз фінансового стану підприємства – це узагальнююча оцінка, проведена з метою вивчення всіх основних аспектів фінансової діяльності підприємства, що проводиться на основі балансу підприємства, звітів про фінансові результати та інших звітних документів. Методи фінансового аналізу, а також використовувані фінансові показники дають змогу керівникам провести глибокий аналіз результатів діяльності підприємства лише за звітними даними. Саме тому кожен керівник повинен не тільки знати технологію проведення фінансового аналізу підприємства, але вміти робити на його основі необхідні висновки, розробляти і пропонувати підприємству заходи щодо поліпшення його фінансового стану.

Література

1. Пуцентейло, П. Р. Особливості функціонування аналітичного забезпечення підприємств / П. Р. Пуцентейло // Інноваційна економіка. – 2015. – № 1. – С. 194-198. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/inek_2015_1_37.
2. Сарапіна, О.А. Системний аналіз фінансового стану підприємства: методика та напрями вдосконалення / О.А. Сарапіна // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2013. – Випуск 1. – С. 96-99.
3. Шеремет, А.Д. Методика фінансового аналізу діяльності комерційних організацій: учебное пособие / А.Д. Шеремет, Е.В. Негашев. – М. : ИНФРА-М, 2012. – 208 с.

Ольга Дзеса

Тернопільський національний економічний університет

ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ ЯК КАТЕГОРІЯ СУЧАСНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ

Питання сучасного економічного розвитку суб'єктів господарювання в Україні нерозривно пов'язане із підвищенням їхньої інвестиційної привабливості як для залучення іноземних інвестицій, так і для міжгалузевого перерозподілу інвестиційних ресурсів.

Термін «інвестиції» походить від латинського слова «investio», що означає «вкладати». У найбільш широкому тлумаченні інвестиції є вкладенням капіталу з метою подальшого його збільшення. При цьому приріст капіталу має бути достатнім, щоб компенсувати інвестору відмову від використання існуючих засобів на споживання в поточному періоді, щоб винагородити інвестора за ризик, відшкодувати йому втрати від інфляції в майбутньому періоді [1].

Інвестиції— це «економічні ресурси, що спрямовуються на збільшення реального капіталу суспільства, тобто на розширення або модернізацію виробничого апарату» (Клаус Еклунд. Ефективна економіка). «Інвестувати - означає купувати якість добро заради того доходу, якого ми від нього чекаємо в майбутньому» (Дж. Кейнс. Загальна теорія зайнятості, відсотка і грошей).

Під інвестиціями розуміють довгострокове вкладення ресурсів (фінансових чи матеріальних) у промисловість, сільське господарство та інші галузі економіки всередині держави і за кордоном з метою отримання прибутку. Специфіка здійснення приватних, державних, а також іноземних інвестицій регулюється в інвестиційному законодавстві, що визначає основні види інвестиційної діяльності окремих господарських утворень і захищає права інвесторів.

У нашій країні, згідно із Законом України «Про інвестиційну діяльність» інвестиціями вважають усі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті чого створюється прибуток (дохід) або досягається соціальний ефект [2]. До подібних цінностей відносяться: грошові засоби і цінні папери, рухоме і нерухоме майно, майнові права і інші цінності. Учасниками інвестиційної діяльності виступають фізичні і юридичні особи, в тому числі іноземного походження, а також держави.

Отже, під інвестиціями розуміють вкладення коштів на відносно тривалий час у виробничі проекти, цінні папери, нерухомість, статутні фонди інших підприємств, колекції, дорогоцінні метали та інші об'єкти, ринкова вартість яких постійно зростає і дає власникові дохід у вигляді відсотків, дивідендів, прибутків від перепродажу тощо. У загальному розумінні інвестиціями називають вкладення коштів.

Діяльність, пов'язану із здійсненням інвестицій називають інвестиційною. Згідно Національних стандартів бухгалтерського обліку і звітності, інвестиційна діяльність – операції з придбання та реалізації тих необоротних активів, а також тих фінансових інвестицій, які не є складовою частиною еквівалентів грошових коштів [3]. При цьому необхідно враховувати такі особливості інвестиційної діяльності:

- обмеженість фінансових ресурсів;
- можливість вибору альтернативних проектів;
- значний вплив фактора ризику.

Інвестиції забезпечують динамічний розвиток підприємства і дозволяють вирішувати такі задачі, як розширення власної підприємницької діяльності за рахунок нагромадження фінансових і матеріальних ресурсів; придбання нових підприємств.

В умовах переходу до ринку у суб'єктів господарювання з'явилася необхідність і можливість самостійно визначати напрямки своєї інвестиційної діяльності, джерела і заходи (засоби) досягнення поставлених цілей, тобто самостійно формувати інвестиційну політику.

Будь-який перехідний період в економічній системі характеризується високим динамізмом, що вимагає від кожного суб'єкта господарювання швидкої реакції на зміну ситуацій в економіці держави, здатності корегувати свої практичні кроки. Наявність у підприємства таких якостей забезпечує йому можливість розвиватися, поступово переходити від одного стану до якісно нового.

Інвестиційна політика займає важливе місце у системі формування ринкової економіки, її роль особливо зростає в світлі того, що ринкова економіка без інвестиційної політики, в тому її вигляді, в якому вона існує зараз в світі, практично неможлива. Вона проникає у всі сфери діяльності суспільства, що пов'язані з економікою. Тому налагодження цієї інвестиційної політики на українських підприємствах, її належне функціонування - одні з головних завдань сучасних менеджерів. Саме шляхом вирішення подібних питань у багатьох наших підприємств є можливість вийти на новий, вищий і конкурентоспроможніший рівень в ринковому середовищі.

Формування інвестиційної політики здійснюється у сфері взаємних інтересів, як самого об'єкта, так і його потенційних інвесторів. Можливість залучення інвестицій залежить від розуміння та врахування інтересів партнерів, від можливості бачити об'єкт інвестування з позиції інвестора та оцінити його інвестиційну привабливість. Підприємство також зацікавлене в підвищенні рівня інвестиційної привабливості: кожен суб'єкт господарювання прагне розвивати своє виробництво, підвищувати конкурентоспроможність продукції та підприємства в цілому.

Залучення інвестицій в українські підприємства безпосередньо і прямо пов'язане з інвестиційною привабливістю об'єкта інвестування. Оцінка інвестиційної привабливості потенційного об'єкта інвестування — це перший крок під час прийняття інвестиційного рішення. Метою об'єкта інвестування є підвищення інвестиційної привабливості та залучення максимально можливого обсягу інвестицій.

Для успішного залучення інвестицій необхідно формувати інвестиційну привабливість

підприємства, тобто створювати умови для використання інвестицій із забезпеченням максимального економічного та соціального ефекту від їх реалізацій при дотриманні встановленого рівня інвестиційного ризику. Це особливо важливо для тієї категорії інвесторів, які не мають чітко виражених інвестиційних інтересів і формують свою інвестиційну стратегію на підставі інвестиційного маркетингу та оцінки інвестиційної привабливості підприємства [4, с.57].

З боку потенційних інвесторів дуже важливим є з'ясування доцільності вкладання інвестиційних коштів у підприємство на основі оцінки інвестиційної привабливості. З іншого боку, використання методів оцінки інвестиційної привабливості є вкрай необхідним для проведення внутрішнього контролю цього показника керівництвом підприємств, що бажають залучити певний обсяг інвестиційних ресурсів. Тому, першим кроком у цьому має стати розробка відповідної методики щодо формування якісної системи показників оцінювання привабливості інвестиційних проектів та підприємства у цілому.

Визначення інвестиційної привабливості окремого підприємства як потенційного об'єкта інвестування здійснюється інвесторами в процесі прийняття рішень щодо доцільності капітального інвестування, вибору в придбанні альтернативних об'єктів і купівлі акцій окремих підприємств [5].

Інвестиційна привабливість підприємства — це сукупність характеристик його фінансово-господарської та управлінської діяльності, перспектив розвитку та можливості залучення інвестиційних ресурсів. Оцінка інвестиційної привабливості підприємства є інтегральною характеристикою його внутрішнього середовища.

Інвестиційна привабливість навколишнього для підприємства середовища (регіону, галузі, країни) має опосередкований вплив на інвестиційну привабливість підприємства. По-перше, тому, що підприємство — це відкрита система. По - друге, зовнішні фактори мають універсальний характер і відіграють для потенційних інвесторів не менш важливу роль, ніж конкретний об'єкт інвестування.

Оцінка інвестиційної привабливості на розглянутих рівнях — це перший етап прогнозування та передбачення заходів щодо залучення інвестиційних ресурсів і підвищення привабливості об'єктів інвестування на всіх рівнях. Отже, визначення інвестиційної привабливості окремого підприємства як потенційного об'єкта інвестування є завершальним етапом оцінки інвестиційного ринку. Від стану привабливості підприємства залежить галузева та регіональна спрямованість його інвестиційної діяльності.

Процес вкладення коштів передбачає генерування, перерозподіл і використання капіталу. Замовником проведення оцінки інвестиційної привабливості може бути як інвестор, так і підприємство. Метою оцінки інвестиційної привабливості для підприємства є виявлення слабких і сильних сторін його фінансово-господарської діяльності, для інвестора — визначення стану та потенціалу можливого об'єкта інвестування. Подвійність мети оцінки інвестиційної привабливості підприємства впливає з обов'язкового двостороннього (подвійного) ефекту успішного інвестування: позитивних наслідків як для суб'єкта, так і для об'єкта інвестування.

Отримані результати щодо інвестиційної привабливості кожен замовник використовує для досягнення своїх цілей: інвестор — для розробки й обґрунтування можливих варіантів вкладення інвестицій і забезпечення ефективного використання коштів з метою отримання майбутньої вигоди; підприємство — для розробки заходів щодо підвищення інвестиційної привабливості, залучення інвестицій та забезпечення ефективності їх використання. Оцінка та аналіз інвестиційної привабливості підприємства, з одного боку — це основа для розробки його інвестиційної політики, а з іншого, — можливість виявити недоліки в діяльності підприємства, передбачити заходи щодо їх ліквідації та покращити можливості залучення інвестиційних ресурсів. А це, у свою чергу, допомагає інвесторам визначитися у своєму рішенні про інвестування у певне підприємство.

Залучення інвестицій в українські підприємства пов'язане з інвестиційною привабливістю об'єкта інвестування. Оцінка інвестиційної привабливості потенційного

об'єкта інвестування — це перший крок під час прийняття інвестиційного рішення. Ціль об'єкта інвестування — підвищення інвестиційної привабливості та залучення максимально можливого обсягу інвестицій.

Література

1. Чухно А.А. «Основи економічної теорії» Інвестиції: сутність, стимули, детермінанти, співвідношення із заощадженням і доходом [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://library.if.ua/book/61/4395.html>
2. Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.1991 № 1560-ХІІ. [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>
3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене наказом Міністерства фінансів України № 73 від 07.02.2013. [Електронний ресурс] Режим доступу <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>
4. Гайдуцький А.П. Мотиваційні чинники міжнародних інвестиційних процесів. // Фінанси України. – 2004. -№12. – С. 50-57.
5. Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок» від 23.02.2006 № 3480-ІV [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>

Юрій Дзяди́кевич, Марія Бобарикі́на

Тернопільський національний економічний університет

ДЕЯКІ АСПЕКТИ РАЦІОНАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ

Однією з гострих і складних проблем в Україні є раціональне використання природних ресурсів. Це вимагає комплексного підходу, що охоплює різні форми впливу на природокористувача і залежить від характеру виробництва, ресурсів підприємства, галузі промисловості та природного середовища, в якому вони функціонують. У зв'язку з тим, дослідження аспектів раціонального використання природних ресурсів є актуальною проблемою. Проблемі вивчення процесу раціонального природокористування присвячена низка робіт вітчизняних вчених. Однак у роботах недостатньо висвітлені аспекти процесу раціонального використання природних ресурсів, що зумовило необхідність їх подальшого вивчення. Метою дослідження є аналіз складових процесу раціонального використання природних ресурсів.

Природокористування – це комплексна система, яка охоплює міжнародні, державні та громадські заходи і направлена на раціональне використання, відновлення та охорону природних ресурсів. Управління охороною довкілля передбачає здійснення дослідження, екологічну експертизу, контроль, прогнозування, програмування та інші види діяльності. Важливою ланкою механізму управління процесами ефективного використання природних ресурсів є поєднання адміністративно-контрольних і економічних інструментів. Приймаючи до уваги досвід розвинених країн ЄС щодо застосування механізму управління природними ресурсами, то в Україні можна використати низку методів еколого-економічного регулювання. Система екологічного менеджменту, як свідчить світовий досвід, залежить від ефективності економічного механізму природокористування, що ґрунтується на органічному поєднанні примусово-обмежувальних і стимулюючо-компенсаційних регуляторів. Такий підхід забезпечує впровадження екологічно безпечних технологій і способів господарювання. В Україні тривалий час природокористування було безкоштовним. Підприємства для своєї діяльності використовували землю, воду та інші природні ресурси, а також забруднювали довкілля. Така безгосподарність сприяла нераціональному використанню природних ресурсів. Лише в 50-х роках минулого століття в нашій країні впроваджується плата за окремі види ресурсів, а на початку 90-х років було запроваджено плату за практично всі природні ресурси, забруднення довкілля, розташування в ньому